

3 Inuussutissarsiornermik ineriartortitsineq aamma angallannermi attaveqaatit

3.1 Aallaqqaasiut

Assartuussinermi inuussutissarsiornerup pingaaruteqarnera

Inuussutissarsiuutini ineriartortitsineq aamma angallannermi attaveqaatit imminnut pinngitsoorsinnaanatik ataqatigiipput. Tunisassiassanik il.il. pilersuinnermut aamma inuussutissarsiorut tunisassiaminnik tunisisarnerannut atatillugu assartuussinermit sullissinerit inuussutissarsiorutit ujartroneqartarput. Angallannermut attaveqaatit inuussutissarsiuutini ineriartortitsinermit pingaaruteqarput, assartuussinerup ajornannginnera akillu inuussutissarsiuutit unammillersinnaanerit sunniuteqartarmata. Assartuussinerup inuussutissarsiuutaanerata isumaa ilaatigut assartuussinermit inuussutissarsiuuteqarnerup 2004-mi isumassarsiorfinnut - isumassarsiuinnermut takussutissiami, inuussutissarsiorfinnut arfineq pingasunut aggorneqartumi ersersinneqarpoq, taannalu allakkat nalunaarasuartaateqarnerlu ilanngullugu tunisassiat 13,5 procentiit naleqarpoq (naleqassutit ineriartornerat). Taamaalluni pisortat suliaasaqarfianni tunisassiat pilersinneqartut, assartuussinermit inuussutissarsiuuteqarnermi tunisassiat pilersinneqartut sinnerlugit annertussuseqartut nalingannut taamaallaat killiliisoqarpoq. Assartuussinermit inuussutissarsiuuteqarnermi tunisassiassanik pilersitsisinnaanerup inuussutissarsiuutini aalisarnermi, tassungalu ilanngullugu nunalerinnermi il.il. tunisassiat pilersinneqartunut taamatut killiliineq qaangersimangila. Assartuussinermit inuussutissarsiornermik killiliinnermi allakkerineq nalunaarasuartaateqarnerlu peerneqarpata, aalisarnermi, nunalerineq il.il. ilanngullugit, tunisassiat pilersinneqartut assartuussinermit inuussutissarsiuuteqarnerup killilerneqarneranik annikinnerulersitsillutik 90 procentingajannik annertussuseqalissapput. Nalunaarasuartaateqarnerup Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit misissuiffigineqartussaangikkaluartoq, kisitsit taakku takutippaat, suliaasaqarfik taanna inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinermit, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinneranut ilaasumi pingaaruteqartorujussuutut inissisimasoq.

Siunissamut ungasissumut takorluukkat

Angallannerup ilusaanut, tassungalu atatillugu attaveqaatinut aningaasaliissutissanut amerlasuujusunut isumaliutersuuteqarnermi, Takorluukkat allattorsimaffianni erseqqissaatigineqartut siunissamut ungasissumut takorluukkat allattorneqartariaqarput. Taamaattumik inuussutissarsiuutini ineriartortitsinerup attaveqaatillu akunnerminni ataqatigiinnerat pissutigalugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma isumaliutersuutiminut inerniliinnerminullu siunissami ungasissumi inuussutissarsiuutini ineriartortitsinissamut ilimagisani tunngavigisariaqarpai, ilimagisanullu taakkununga atatillugu pingaartumik angallannermut attaveqaatinut tunngatillugu siunissami aalajangiisarnissat aamma apeqqutaassapput.

Tamanna tunngavigalugu immikkoortumi matumani erseqqissarneqassaaq, siunissami inuussutissarsiuutini ineriartortitsinissamut isummersuutit matuma kinguliani saqqummiunneqartut, siunissami attaveqaatinut tunngatillugu aalajangiisarnissanut aningaasaliisarnissanullu atatillugu isumalioqatigiissitap assartuussinerup misissuqqissaarfigineranut naleqqussarneqarsimammata.

Nutaanik inissiiffissat

Ilaatigut matuma kinguliani aatsitassarsiornermi piiannermit il.il. atatillugu, inuussutissarsiuutit nutaat aamma inuussutissarsiornermut periarfissat nutaat akornanni immikkoortitsinermit, innuttaasut maannakkut qitusoqarfiinnut qanittumi suliaqartoqarnerisul suliaqartoqannginnerisul pioreersut immikkoortitsisoqarpoq, assartuussinermit tunngatillugu mittarfiit umiarsualiviillu pioreersut atorqeersinnaanerisut, aammalu ulluinnarni uteqattaarnissamut periarfissaqarnerisul pingaaruteqarmat. Aatsitassarsiorfiit il.il. maannakkut innuttaasunut qitusoqarfiusunut

ungasingaatsiartumiittut iluanaaruteqarfiullutik atorneqarsinnaassappata, taakkununga atasunik nutaanik mittarfiliornissaq aamma/imaluunniit umiarsualiviliornissaq pisariaqarmat, tunngaviusumik piiaanernut taamaattunut attaveqaatitut aningaasaliissutissatut atorneqartariaqartut pillugit aalajangiinissat pingaarutilimmik sunniuteqarnissaat tunngaviusumik ilimanaateqanngilaq. Assersuutigalugu mittarfimmit qaninnermiit – immaqa nunap qitiusumik mittarfeqarfianiit, taassuma inissisimaffia apeqqutaatinnagu - timmisartukkut attaveqaammik pilersitsinissaq pingaaruteqarnerusinnaanngilaq.

Taamatut ilimagisaqarneq assersuutigalugu Isumaliutissiissut nr. 807-imi, 1977-imeersumi tunngavilerneqarpoq, taannalu imatut allassimavoq: "...siunissami illoqarfinni inuiaqatigiit pioreersut avataanni aatsitassarsiornerit uuliasiornerillu angallannerit qinigassat allat takussutissiorneqarnerinut ilaatinneqanngillat. Suliassat taakku najukkani angallannerit apeqqutaatinnagit ingerlalnissaa tamatumunnga pingaarnertut pissutigineqarpoq. Mittarfiit taamatut siunertaqarfiusut aatsitassarsiorfinnit pineqartunit aningaasalersorneqartussatut ilimagisariaqarput. Mittarfinnik taamaattunik sanasoqassappat, mittarfiit taakku Kalaallit Nunaanni angallannermut nalinginnaasumut ammaanneqartariaqarput, soorlu akunniffissatut, qanittumi najugaqarfinnik peqarpat taakkuninnga sullissivissatut, aammalu miffissani qinigassatut atorneqartariaqarlutik.", Isumaliutissiissut nr. 807, qupp. 24.

Oqaatigineqartutut angallannermut attaveqaatinut siunissami aningaasaliisarnissamut isumaliutersuutit, siunissamut ungasingaatsiartumut tunngatinneqartariaqarput. Tamatumattaq kingunerisaanik, pingaartumik inuussutissarsiutinik ineriartortitsiviusussanut atatillugu suliassat, angallannermut attaveqaatinik pitsaasuusinnaasunik nikisitsisinnaasut eqqumaffigineqartariaqarput. Taamaattumik isummersuutit tulluuttut nunap iluani nunalluunniit immikkoortuini inuussutissarsiutinik misissueqqissaartarnernut nalinginnaasunut naleqqiullutik siunissamut ungasinnerusumut takorluuiffiupput.

3.2 Inuussutissarsiornermi ineriartortitsineq – pingaarnertut ineriartorfijartortut

Aningaasaqarnerni ammaannartuni inuussutissarsiutit ineriartorsinnaassappata, unamillersinnaassuteqarnerup naammannissaa pisariaqarpoq. Inuussutissarsiutini amerlasuuni, pingaartumik inuussutissarsiutini pingaarnerni pingaannginnerusunilu, angisuunik ingerlataqarnikkut taamaallaat unammillersinnaassuseqarneq naammaginarpoq anguneqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaanni innuttaasut 56.000-iinnaammata, taakkulu illoqarfinnut 18-it missaanniittunut nunaqarfinnullu 60-it missaanniittunut agguarsimammata, angisuunik ingerlataqarnermi iluaqutissanik angusaqarnissap ajornakusoornera tamatumunnga tunngaviuvoq. Taamaallaat avataasiorluni raajarniarnermi angisuunik ingerlataqarluni tunisassiorneq imminut akilersinnaasumik ingerlanneqarunarpog.

Angisuunik ingerla-taqarnermi iluaqutissat ikittut

Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitap matuma kinguliani aalisarnerup iluani immikkoortut saniatigut, nunami pinngortitami aatsitassanik, uuliamik, imermik, sikumik il.il. isumalluutininik allanik atuinnermut atatillugu inuussutissarsiutini pingaarnerni pingaannginnerusunilu angisuunik ingerlataqarnermi iluanaarutissanik pissarsisoqarsinnaassasoq tunngavigaa. Kiisalu Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitap inuussutissarsiornermut periarfissat allat arlallit tunngavigai, ilaatigut Maniitsumi aluminiuliorfissami, erngup nukinganik isumalluutininik nukissiornermut atorneqarsinnaasoq ima annertutigaluni, allaat atuinnermi aammattaq nunami innuttaasut agguagaanerannut sunniutissat aqqutigalugit attaveqaatit ineriartornerat sunniuteqarfigineqarsinnaallutik.

Inuussutissarsiorfiit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siunissami inuussutissarsiutini ineriartorfissanik misissuinnermini, Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfimmi aatsitassarsiornermi, kiisalu uuliasiornermi gassisiornermilu periarfissanik misissuinerit, aammalu Maniitsumi aluminiuliorfissap misissueqqissaarfigineqarnera aallaavigai. Tamatuma saniatigut Qeqertarsuarmi imermik suliniutit ilaatinneqarput, tamatumalu saniatigut nunami inuussutissarsiutit pingaarnersaanni, aalisarnermi, siunissamut takorluukkat ilanngunniarneqarlutik.

Takornariaqarnerup matuma kinguliani ilaatinneqarnerinut pissutaavoq, takornariat assartuussinnermi sullississutinik annertuumik ujartuisarmata. Taamaattumik takornariaqarneq angallannermut attaveqaatit pillugit aalajangiinissanut pingaaruteqarpoq.

Taamatulli killiliineq inuussutissarsiutit allat ineriartortitsinnermut pingaaruteqartinneqannginnerinik isumaqanngilaq. Killiliinerli inuussutissarsiutit allat toqqaannanngitsumik sunniutaasunik suliaqarfiunerinut takussutissaavoq. Tamannattaq inuussutissarsiutit pingaarniit pingajuanni inissisimasunut, soorlu niuernikkut sullissivinnut atuuppoq.

Aatsitassarsiornermi ingerlatat

Takussutissiaq 3.2.1-imi aatsitassarsiornermi periarfissat, atuinissamut akuersissuteqarfiusut, imaluunniit tamatuminnga qinnuteqarfigineqangajalernissaminnut annertuumik ilimanaateqartut eqikkarlugit naatsumik takussutissiorneqarput. Taakku saniatigut Napasorsuarmi kuultisiorfimmi suliat, najukkamili immikkut pingaarutillit ilaatinneqarput. Maniitsup eqqaani olivinisorfiup ilaatinneqannginneranut pissutaavoq, olivin-imik Kalaallit Nunaanniit Europamut ilaatigut assartuinnermi aningaasartuutit qaffasinnerat pissutigalugu piiannerup unitsinneqarsimanera.

Takussutissiaq 3.2.1 Aatsitassarsiornermik ingerlataqarfiulersinnaasut allattorsimaffiat

Ingerlataq	Suliaqartoq pisinnaatitsiss utillu suussusia ^a	Umiarsualiveq armissamik pisariaqartitsineq	Mittarfeqarnissamik pisariaqartitsineq	Qanitami innuttaasut katersuuffiat	Sanaartornermik ingerlataqarnissaq sulisunillu pisariaqartitsineq naatsorsuutigineqartoq	Ingerlatsilerfissat sulisunillu pisariaqartitsivisatut naatsorsuutigisat	Tammaarsim aarfikilloqarfik
Aqerloq aamma zinki, Maarmorilik, 2037-mi naassaaq	Black Angel Mining A/S, UT	Aap,	Aap, helistopi ^b	Qaarsut, (mittarfik) Uummannaq (umiarsualivik)	2012 30-50-t	2012 110-t miss.	Aap
Molybdæn, Maqqagai, 2038-mi naassaaq	Malmbjerget Molybdenum A/S, UT	Aap	Aap	Illoqqortoormiut	2014-imiit sanaartortoqalemissaa naatsorsuutigineqartoq	2017-imi naatsors., 400-t miss.	Aap
Nunami aatsitassat qaqutigoortut, (aligoqqiinit pigaannginnerusoq) Kangerlussuaq	Hudson Resources Inc. ET	Suli aalajangerneq anngilaq	Suli aalajangerneq anngilaq	Kangerlussuaq (Kitaani)	Qinngornernik ulorianartunik akulinnik piiaanissap inerteqqutaanera pissutigalugu politikkikkut isummertoqarnissaa utaqqineqartoq. Aligoqqinnik misissuinissaq uninngatinneqarallarpog	Immaqa 400-500-t	Tammaarsim aarf. naatsorsuutiginerqartoq.
Zirkonium aamma Eudialyt, Killavaat	Rimbal Pty Ltd. ET	Aap	Suli aalajangerneq anngilaq	Narsaq Qaqortoq	2010-p naanerani piiaanissamat qinnuteqartoqarnissaa naatsorsuutigineqartoq	Immaqa 2015 80-it miss.	Suli aalajangerneq anngilaq
Nunami aatsitassat qaqutigoortut, Kuannersuit	Greenland Minerals & Energy (Trading) A/S, ET	Aap, pilersaarutit maannatut isikkoqartillugit	Immaqa heliporti ^c	Narsaq Qaqortoq	Qinngornernik ulorianartunik piiaanissap inerteqqutaanera pissutigalugu politikkikkut isummertoqarnissaa utaqqineqartoq. Imminut akilersinnaassutsimik misissuinissamat qinnuteqaat.	Immaqa 400-niit 600-nut	Tammaarsim aarf. naatsorsuutiginerqartoq.
Aqerloq aamma zinki, Citronen-fjorden	Ironbark Zinc Limited, ET	Aap	Aap	Station Nord	2010-mi suliaqarnerup nalaani inuit 24-35-t atorfissaartinneqassaput. Piiaanermi kisitsisit taakku amerlanerusussaapput.	200-300-t miss.	Tammaarsim aarf. sananeqareerpoq.
Rubinit aamma safirit, Qeqertarsuatsiaat	True North Gems Inc, ET	Aap	Immaqa	Qeqertarsuatsiaat	2011, 30-50-t	2012-13, 30-t	Aap
Kuulti aamma palladium, Skærgårds-Intrusionen	Platina Resources Ltd, ET	Aap	Aap	Tasiliamut aamma Illoqqortoormiut 500 km (Tunumi)	Immaqa 2014-2016, 500-1000-t	2016, 400-niit 500-nut	Aap
Saviminissaq, Isukasia (Isua)	London Mining Greenland A/S, ET	Aap	Suli inissinneqanngilaq	Kapisillit, Nuuk	2011-p naanerani UT-mut qinnuteqartoqarnissaa naatsorsuutigineqartoq. Sanaartorneq 2012-15-imi ingerlanneqassaaq.	2015-miit siumut, Inuit 500-t miss.	Aap
Kuulti, Nalunaq, 2033-mi naassaaq	Angel Mining (Gold) A/S, UT	Aap	Naamik	Nanortalik	Ingerlavoq	Ingerlavoq, Inuit 60-it miss.	Aap

a) UT: piiaanissamat akuersissutit, ET: misissuinissamat akuersissutit.

b) Aatsitassarsiorfimmik helistoppiliortoqassaaq, taassumalu saniatigut qaqqaq qaanut minnissamat periarfissaqartoq (Inngili qernertoq).

c) Maanna piumasaqaatit atorlugit.

Najoqqutarisaq: Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfik 2010.

Kuannersuit, Narsaq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu takussutissiami 3.2.1-imi aatsitassartassarsiornermut periarfissat ilimanaatillit annertungaatsiartullu ilaat – tassalu Narsap eqqaani Kuannersuarni nunami saviminissamik qaqutigoortunik piiannissaq – Narsamut taamatullu Qaqortumut qanittumi inissisimavoq, taamaattumillu ulluinnarni uteqattaarnissaq ajornaateqarani. Aatsitassarsiornermi qinngornernik ulorianartunik akulinnik (ilaatigut uran-imik) sinneruttutulluunniit tunisassiornermik akuersaannginnermut politikki pissutaalluni, politikki taanna attanneqaannassappat Kuannersuarni aatsitassarsiornermik aallartitsisoqarsinnaanngilaq.

Killavaat, Narsaq / Qaqortoq

Aatsitassarsiorfiup inaarutaasumik ilusissaa sulii aalajangersarneqanngilaq. Kisiannili aatsitassarsiorfiup eqqaani tammaarsimaarfiliortoqarnissaa kiisalu umiarsuarnut talittarfeqarnissaa maannakkorpiap pilersaarutigineqarpoq.

Isua, Nuuk

Isuani saviminissamik piiasoqalissappat, ingerlatseqatigiiffik nammineerluni tammaarsimaffiup qanitaani mittarfiliussasoq ilimanartorujussuavoq. Mittarfiliorsinnaaneq pillugu paasissutissat sukumiisut sulii ilisimatitsissutigineqanngillat. Aatsitassarsiorfiup eqqaani tammaarsimaarfiliortoqarnissaata aamma naatsorsuutigineqarnera innersuussutigalugu, ullormoortumik Nuummuteqattaarnissaq ajornassaaq.

Citronenfjord, Tunup Avannaa

Akuersissutit pisariaqartut apeqqutaallutik ingerlatseqatigiiffiup sanaartornini 2011-mi aallartereersinnaallugu, tunisassiornerpiarluni 2014-imi aallartissinnaallugu eqqarsaatigaa. Aallaqqaammuteqartussat Hercules C-130 atorlugu Svalbard-imiit timmisartuunneqarnissaat, tamatumalu kingorna ataavarnerusussamik mittarfiliortoqarnissaa pilersaarutigineqarpoq. Taamatuttaaq umiarsuit talittarfissaannik sanasoqassaaq.

Maqqagai, Tunu

Tunumi Jameson Land-imi molybdæn-eqarfimmi piiannissamut akuersisummik tunniussisoqareerpoq. Shuchert-ip Qooruata anigguani umiarsualiviup, aammalu umiarsualiviup taassuma avannannguani mittarfiup allilerneqarnissaa ingerlatseqatigiiffiup pilersaarutigaa. Nunarsuarmi molybdæn-ip niuerutigineqarnerani akit appariartornerat pissutigalugu suliaq maannakkut utaqqisikkallarneqarpoq, kisiannili tungavissamik imminut akilersinnaanerusumik takussutissaqartoqassappat suliaq piviusunngortinneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Skærgården, Tunu

Skærgården-imi aatsitassat Kalaallit Nunaanni Tunumi Kangerlussuup avannaata tungaaniipput, Tasiilamit 500 km-it missaannik avannarpasinnerusumiillutik. Ingerlatseqatigiiffiup misissuinerup nalaani Sødalen-imi mittarfik inuttanik atorlunilu assartuinnermut atorsimavaa. Mittarfik Miki Fjord-ip qinnguani inissisimavoq. Sumiiffimmi aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinissaq pillugu pilersaarutiniq ingerlatseqatigiiffik sulii paasissutissiisimanngilaq, kisiannili mittarfimmik kiisalu umiarsualivimmi atorlunilik sanaartornissaq/alliliinissaq naatsorsuutigineqarpoq.

Takussutissiaq 3.2.1-imut atatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap erseqqissaatigissavaa, takussutissiaq 3.2.1-imi periarfissat allanneqartut arlaat piviusunngortinneqarumaarnersoq, tamannalu qaqugu pisinnaajumaarnersoq siumoortumik eqqoriaruminaammatt.

Aammattaaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap periarfissat suut allat siunissami takkukkumaarnersut siumoortumik eqqoriarsinnaanngilaa.

Kalaallit Nunaanni aatsitassat ilimanaatillit misissuiffigineqarnerat suli annikimmat, annertuumik suliffissaqartitsinernut il.il. periarfissanik nutaanik amerlanerusunik nassaartoqarnissaa ilimanarpoq. Tamanna ilaatigut ukiuni kingullerni takuneqarsinnaasutut misissuinissamut akuersissutinik qinnuteqaatit akuersissutillu amerlingaatsiarnerisigut ersersinneqarpoq, tak. takussutissiaq 3.2.2.

Takussutissiaq 3.2.2-mi 2000-imiit 2010-mut misissuinissamut akuersissutit il.il. tamarmik amerlassuserisimasaat eqikkarlugit takutinneqarput.

Takussutissiaq 3.2.2 2000-2010-mi aatsitassanik manngertunik ujarlernerimi ingerlatseqatigiiffiit ingerlataat aningaasartuutaallu

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Misissuinissamut akuersissutit, amerlassusaat	24	19	17	19	22	33	29	63	67	71	75 (19)
Misissueqqaarnissamut akuersissutit, amerlassusaat	15	6	6	11	12	12	12	14	14	11	16 (1)
Piiaanissamut akuersissutit, amerlassusaat	0	0	0	1	1	2	2	2	3	4	4
Annikitsumik aatsitassarsiornissamut akuersissutit kisermaassiviusut kisermaassiviunngitsullu										1	6
Misissuinerimi qillinerit, km-it.	0,0	4,1	0,1	3,2	6,9	25,1	18,1	32,1	36,1	13 ^a	...
Misissuinermit aningaasartuutit, mio. kr.	103	112	21	45	66	191	135	471	497	300 ^a	...

Nassuiaat: Kisitsisit ungaluusikkat qinnuteqaatinut suli naammassineqanngitsunut takussutissaapput.

a) Misissuinermit aningaasartuutit qillinerinillu takissusaat inaarutaasumik uppersarsarneqanngillat.

Najoqqutarisat: Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfik, 1. november 2010-mi killiffinnut naatsorsukkat.

Takussutissiaq 3.2.2-mi takuneqarsinnaasutut, 2007-imili misissuinissamut akuersissutit 60-it sinnerlugit amerlassuseqatarsimapput, 2000-imiilli 2006-imut misissuinissamut akuersissutit taamaallaat agguaqatigiissillugit 23-iusarsimapput, 2005-imi amerlanerpaajugamik 33-iusimallutik.

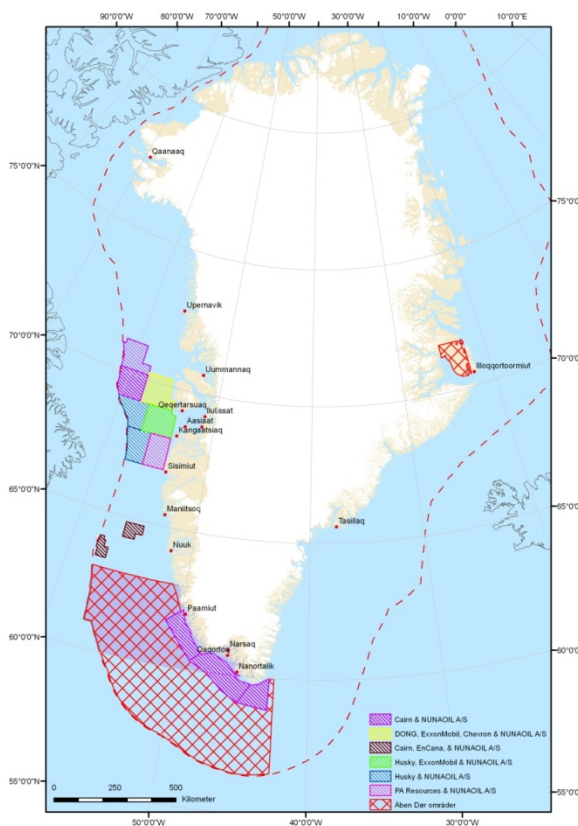
Uulia gassilu

Naalakkersuisut uuliamik gassimillu misissuinissamut qalluinissamullu periusissatut iliuusissatullu pilersaarutaat immikkoortumut pilersaarummi uani nassuiarneqarput: ”Kalaallit Nunaanni uuliamik gassimillu misissuineq aamma qalluineq – Pisinnaatitsissutinut naalakkersuinikkut anguniagaqarnermi periusissat 2009”.

Ukiut kingulliit ingerlaneranni Kalaallit Nunaat, nunap iluani aatsitassaqsinnaanera eqqarsaatigalugu aatsaat taama annertutigisumik nunanit allanit soqutigineqalerpoq. Kalaallit Nunaata avataata imartaani uuliasiornissamut neqeroortitsinerit inernerit Kalaallit Nunaata siunissaanut aalajangiisuulluinnartumik pingaaruteqarsinnaapput.

Pisinnaatitsissutitut naalakkersuinikkut anguniagaqarneq

2002-p kingorna tallimariarluni neqeroortitsisoqarpoq. Qeqertarsuarmi-Nuussuarmi nunap immikkoortuani 2006-imi aamma 2007-imi neqeroortitsinerit, uuliasiorlut Kalaallit Nunaanni uuliasiornerup periarfissaqarsinnaaneranut soqutiginnittut eqqarsaatigalugit angusaqarfiulluarpot. Baffin Bugtimi neqeroortitsinerit naammasseqqammersut taamatuttaaq pisinnaatitsissuteqarfinnik nutaanik arfineq marlunnik tunniussiviullutik iluatsilluarpot. Nunarsuarmi uuliasiorfiutileqatigiiffiit annerit ilaat maannakkut Kalaallit Nunaata imartaani misissuinissamut qalluinissamullu akuersissutit tunineqarsimalerput. Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaata kitaata imartaani uuliamik gassimillu qalluinissamut akuersissutit atuuttut 20-iupput. Akuersissuteqarfiusoq 2000.000 km²-it missaannik annertussuseqarpoq.

Uuliasiornermut suliassaqarfimmi misissuinernik ingerlataqarnerit annertuunik aningaasaliiffiusarput, minnerunngitsumillu misissuinermi annaasaqarsinnaanerit annertusarlutik. Taamaattumik suliassaqarfimmi periusissanut qitiutinneqartoq tassaasarpog, Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuani assigiinngitsuni arlalinni misissuilluni suliat amerlatinneqarnerisa ingerlatiinnarnissaa.

Tamatumunnga pissutaasoq tassaasarpog, nunap immikkoortuisa arlaat uuliasiornerup kissaatigisamik annertussuseqartumik nassaarfigineqarsinnaanera siuumoortumik oqaatigiuminaattarmmat. Tassalu akuersissuteqarfiusut (Kalaallit Nunaata kujataa – Kalaallit Nunaata kitaata qeqqa – Qeqertarsuaq-Nuussuaq) tamarmik niuernermik tunngaveqarluni ingerlanneqarsinnaasumik nassaarfigineqarsinnaanerat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

Ilusiliaq 3.2.1 2011-mi januaarimi uuliamik gassimillu misissuinissamut qalluinissamullu akuersissuteqarfiusunut takussutissiaq

Ukiut kingulliit marlussuit ingerlanerini Kalaallit Nunaata kitaata imartaani Qeqertarsuarmi-Nuussuarmi eqqaanilu neqeroortitsinerit iluatsilluurtumut ilassutitut, Kalaallit Nunaata kitaata avannaata aamma Tunup avannaata imartaanni neqeroortitsinissamik piareersaasoqarpoq, tassalu Kalaallit Nunaata Kitaata avannaani Baffin Bugtimi 2010-imi decembarimi naammassineqartumi aamma Tunup avannaani Grønlandshavetimi.

Naalakkersuisut nutaamik neqerooruteqartitsinissanut aalajangiinnginnerini, Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup, Danmarks Miljøundersøgelser-ip (DMU) aamma Pinngortitaleriffiup (GN) akunnerminni suleqatigiinnerisigut, Kalaallit Nunaata kitaata avannaata aamma Tunup avannaata imartaanni piviusunngortitsinerit avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinnermik suliaqarput.

2009-ip naalernerani Baffin Bugtimi neqeroortitsineq aallartinneqarpoq. Sumiiffik neqeroortitsiviusoq 151.000 km² missaanik annetussuseqarpoq. Sumiiffik pisinnaatitsissuteqarfissanut, 8.000 km² aamma 15.000 km² akornanni angissuseqartunut angissutsimikkut allangorartumik angissuseqartunut 14-inut agguataarneqarpoq.

Baffin Bugtimi neqeroortitsineri misissuinissamut qalluinissamullu pisinnaatitsissutitut qinnuteqaatinik nassiussinissamut piffissaliussaq kingulleq sioqqullugu, uuliasiorfiutileqatigiiffiit nunanit tamalaaneersut 13-it sumiiffimmi suliaqartuusussatut akuerineqarnissamut piukkunneqarlutik inissisimareerput (assigiinngitsumik annertussusilimmik). Ulloq 1. maj 2010 qinnuteqarnissamut killiliussap qaangiunnerani Baffin Bugtimi uuliasiorluni gassisorlunilu misissuinissamut qalluinissamullu akuersissutitut qinnuteqaatit 17-it Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfiup tigusimavai. Qinnuteqaatit uuliasiorfiutileqatigiiffinnit nunanit tamalaaneersunit 12-inersuupput. Qinnuteqaaterpassuit tiguneqarmata pisinnaatitsissuteqarfissatut neqeroortitsivigineqartut arlallit unammilleqatigiissutigineqarput, aammalu tamatuma kingorna qinnuteqaatit pitsaanerpaat Naalakkersuisunit akuersissuteqarfigineqannginneranni annertuumik nalilersuinerit isumaqatiginninniarnerrillu ingerlanneqarlutik. Ulloq 26. november 2010 Baffin Bugtimi pisinnaatitsissuteqarfiit ataasiakkaat agguanneqarnissaat Naalakkersuisut akueraat. Baffin Bugtimi neqeroortitsineri uuliasiorluni gassisorlunilu misissuinissamut aamma qalluinissamut kisermaassisussaataalluni akuersissutit katillugit 7-it tunniunneqarput. Uuliasiorfissatut pisinnaatitsissuteqarfissanik tunniussineq sioqqutsisumik tamanut saqqummiunneqareersut naliliineri tunngaviusussat naapertorlugit ingerlanneqarpoq, tassani pingaartumik pingaartinneqarlutik a) ingerlatseqatigiiffiit isumannaallisaanermut, peqqinnissamut avatangiisinillu passussinissamut periaasaat kiisalu uuliasiorluni ingerlataqarnermik suliaqarnikkut misilittagaat, b) ingerlatseqatigiiffiit aningaasaqarnikkut piginnaasaqarnerat, c) kiisalu misissuineri pisussanut pilersaarutit neqeroortutigineqartut. Pisinnaatitsissuteqarfiit tunniunneqartut tamamik ataatsimut katillutik 70.768 km²-inik annertussuseqarput.

USA-mi nunami sumiiffinni misissuisarfik USGS 2008-mi maajimi Kalaallit Nunaata kitaata imartaani nunap iluani uulianik gassinillu isumalluutitut nassaarineqanngitsunik missiliuinerminik nutaamik naammassisaqarpoq. Nunap immikkoortuani uuliamut gassimullu agguaqatigiissillugu missiliuineri uulianngorsinnaasut katillugit nappartanut 17 milliardinut missiliorneqarput.

- Tunup avannaani neqeroortitsinerimi piareersaataasumik neqeroortitsisoqassaaq, tamatumalu kingorna nalinginnaasumik neqeroortitsisoqassalluni
- 15. december 2012: Piareersaataasumik neqeroortitsinerimi qinnuteqarnissamut piffissaliussaq
- 15. oktober 2013: Neqeroortitsinerimi nalinginnaasumi qinnuteqarnissamut piffissaliussaq

Ilusiliaq 3.2.3 Tunup avannaata avataata imartaani neqeroortitsinerit.

USGS-imit agguaqatigiissillugu naliliineq tassaavoq Tunup avannaata imartaani uulianngorsinnaasut katillugit nappartanut 31 milliardinut missiliorneqarsinnaasut.

Misissuilluni qillerinerit

Cairn Energy 2010-mi aasap ingerlanerani Qeqertarsuup Nuussuullu kitaata imartaani misissuilluni qillerinerinik pingasunik ingerlataqarpoq. Aamma Cairn Energy 2011-imut tunngatillugu ilimasaarivoq misissuilluni qillerinerinik 4-inik ingerlatsinissamut akuersisummik qinnuteqassamaarluni, kisiannili kisermaassisussaatitaalluni akuersissutit arlaanni misiliilluni qillerinerit taakkua ingerlakkusunnerlugit sulil nalunaaruteqarani. Cairn Energy ilimasaarinertuulli misissuilluni qillerinerinik 4-inik ingerlatsinissamik qinnuteqassappat, qinnuteqaatip nalilerneqarnera kiisalu akuersisummik tunniussineq, 2010-imi misissuilluni qillerinerit akuerineqarneranni atugassarititaasut annertuut atornerqartut assigi atorlugit pissaaq.

Cairn Energy-ip 2010-imi qillerinerimi pisussanut pilersaarutaani, sinerissap avataani avatangiisini issittumiittuni unammilligassat naammassisinnaajumallugit, teknologiimik assigiinngiaartumik piginnaanilimmik aammalu ingerlatsinermut malitassanik qaffasissunik atuinissaq pisariaqarsimavoq. 2010-imi qillerinerimi pisussanut pilersaarummi qilleriveqarfinni marluusuni Stena Drilling teknikkikkut suliaqartuuvoq. Qilleriveqarfiit marluk taakkua suliaqarnermik ingerlatsisuusut tassaapput Stena Don, tassaasoq semi-submersible, aamma umiarsuaq qilleriveqarfik Stena Forth. Taakkua marluk issittumi pissutsini imaannaangitsuni suliaqarnissamut ilusilersugaapput.

Angallatit arlallit (katillugit 13) ingerlatanut, ilanngullugit umiarsuit pilersuisuusussat, umiarsuit tapersersuisuusussat aammalu sikusiutit, ajornartoornermi upalungaarsimanissamut tapersersuutaasussat aammalu taamatut atuuttussat atornerqarput. ”Umiarsuaq nioqqutissaasivik” sinerissap avataani umiarsuartut toqqorsiviususut aammalu unnuisarfegarnikkut immikkut nperiarfissatut atornerqarput. Ingerlasussanik piareersaanermut atornerqartuni allani qulimiguullit aamma timmisartut suluusallit sumiiffimmut suliaqarfiusumut, tapertaasussat atortorissaaruteqarfinnut aammalu nunani tamalaani timmisartoqarfinnut Kangerlussuarmut taakkunanngaaniillu sulisunik assartuinnermut atornerqarput. Nuummi, Aasianni, Sisimiuni aamma

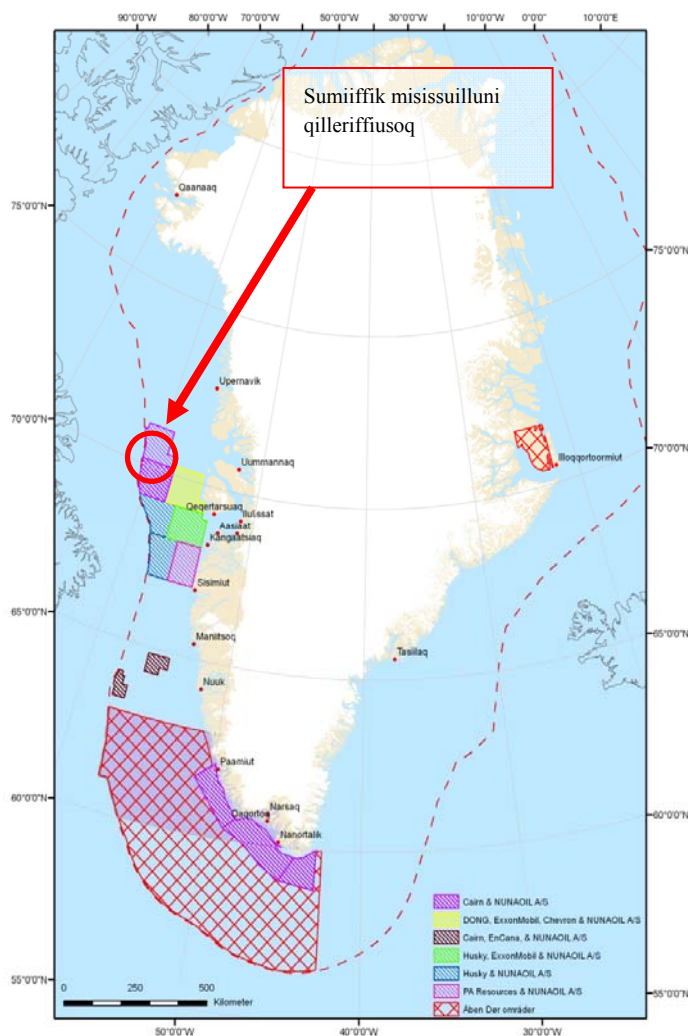

Ilulissani nunami atortorissaarutit pioreersut atortussanut ilitsivittut, qulimiguulimmut aallaavittut, eqqagassanik aalajangersimasunik passussinermut, ikummatissanik, imermik atortussanillu pilersuinermut kiisalu suliaqarfimmi sulisunik nunami killilimmik unnuinermut atorneqarput.

Avatangiisinik misissuinerit

Taamatut qillerinernik ingerlataqarnissamut piareersaatitut oqartussaasut ukiut arlallit ingerlanerini avatangiisinik misissuinerinik, misissueqqissaarnernik aammalu maleruagassiornernik annertuunik suliaqarsimapput. Avatangiisinik misissuinerit Danmarks Miljøundersøgelser-imit (DMU) aamma Pinngortitaleriffimmit ingerlanneqarput.

Taamatuttaaq Cairn Energy qillerinerit sioqqullugit sumiiffinni pineqartuni avatangiisinik, sikoqassutisimik il.il. misissuinerinik annertuunik ingerlatsisimavoq. DMU-mit innersuussutigineqartut malillugit immap naqqanit, immamit aammalu tappiorannartunik il.il. misissugassanik, avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinermut (VVM) paasisutissanut tunngavissat ilassaannik katersuisoqarsimavoq, qillerinerni immikkut ittumik eqqarsaatigisassaqaarnersoq paasiniaarlugu.

Misissuilluni qillerinerit aallartinneqarnissaanut akuersissut 2010-imi juunip ulluisa 14-anni aamma aggstip ulluisa 17-ianni nalunaarutigineqarpoq.

Misissuinerit arlallit oqartussaasunit naliliiffigineqarnerat tunngavigalugu akuersissut nalunaarutigineqarpoq. Misissuinerit taakku ilaattut ilaatigut VVM-imik misissuinerit taaneqarsinnaapput. Aamma Cairn Energy isumannaallisannikkut, peqqinnissamut avatangiisinullu ulorianaataasinnaasut nunat tamat akornanni suleriaaseq pitsaanerpaq naapertorlugu appartinneqarsimanerannut uppersaasussaavoq. Tamanna upalungaarsimanermut pilersaarutit, oqartussaasunit naliliiffigineqartut aqutugalugit uppersarneqarpoq. Tamatumunnga uiggiullugu Cairn Energy upalungaarsimanermut pilersaarutit naammassineqarnissaanut qularnaveeqqutitut aningaasaliissutissanut pisariaqartinneqartunut qularnaveeqqusisussaavoq. Katillugit 60 mia. koruunit missaat qularnaveeqqusisutigineqarput.

Ilusiliaq 3.2.4 Sumiiffik Cairn Energy-p misissuilluni qilleriffigisaa

Aamma inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineq suliarineqarpoq. Nunaqavissunik sulisoqarnissaq aamma suliffeqarfinnik nunaqavissunik peqataatitsinissaq pillugu pisortat ingerlatseqatigiiffillu isumaqatigiissuteqarput.

Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniuteqartitsinissaq aamma paasititsiniaanermi ingerlatat

Uuliamik gassimillu qalluineq nunami inuussutissarsiutit pingaarnerit ilaattut inissinneqarnissaa Naalakkersuisut anguniagaraat. Ineriartortitsineq innuttaasut kalaallit suleqatigalugit ingerlanneqassaaq.

Aatsitassarsiornermi suliat inuiaqatigiinnut aningaasaqarnermullu annertuumik sunniuteqarsinnaapput – pitsaasunik pitsaanngitsunillu. Taamaattumik aatsitassarsiornerup aammalu inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit ataqatigiinnerisa paasineqarnissaat, uuliasiornermik suliaqarnerup sunniutissaasa pitsaasut annertusineqarnissaannut aammalu sunniutissat pitsaanngitsut annikillisinneqarnissaannut pingaaruteqarput.

Aatsitassarsiornerit innuttaasunut annertuumik sunniuteqartussatut naatsorsuutigineqartut iluatsilluartumik inuiaqatigiinnut kalaallinut atulersinneqarnissaat qulakkeerniarlugu, uuliasiorfiutileqatigiiffiit inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinerimik suliaqassapput, ilaatigut soqutigisallit attuumassuteqartut tamarmik tusarniaaneri pisortatigoortumillu ataatsimiititsinerit aqutigalugit suliaasanut attuumassutilinnut ilaatinneqassallutik.

Nalunaarusiaq tunngavigalugu Namminersorlutik Oqartussat, kommunit ingerlatseqatigiiffiillu akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiortoqassaaq. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi ilaatigut pingartinneqassapput:

- Nunaqavissunik sulisoqarnissaq.
- Suliffeqarfinnik nunaqavissunik atuinnissaq.
- Siunissamut ungasissumut ilinniartitaanikkut suliniutissat, sulisussanut nunaqavissunut sammitinneqartut.
- Inooqatigiinnermi kulturikkut naleqartitat ileqqullu.

Uuliasiorluni misissuinerit atatillugu upalungaarsimanermut pilersaarutit

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pinnaatitsissummik pigisaqartup misissuinerim atornerqartussanik avataani sanaartornermut atatillugu isumannaallisaanikkut peqqinnissamullu ulorianaateqarsinnaasunik paasiniaanissaq, naliliinissaq sapinngisamillu annikillisaanissaq isumagissagaa piumasarineqarpoq.

Ulorianartorsiorfiusinnaasut naliliiffigineqarneri isumannaallisaanermut peqqissutsimullu nassuiaammi uppersarsarneqassapput, tassanilu aamma qimarnussisinnaanermik misissuineq, avataani suliffeqarfinni ajornartoortoqartillugu sulisut pitsaasumik nakkutigisaasumillu qimarnunneqarfigisinnaasaannut isumannaatsumut qulakkeerisussaq allassimassaaq. Qillerinerit aallartinnnginnerini upalungaarsimanermut pilersaarummik annertoorsuarmik suliaqartoqarpoq. Upalungaarsimanermut pilersaarutit suliarineqarnerani uuliakoortoqarnerani akiuiniarnissamut saliinnissamullu atorutunik pisariaqartinneqartunik Kalaallit Nunaannut inissiisoqarpoq. Cairn Energy Oil Spill Response Limited-imut, nunat tamat akornanni uuliakoortoqarnerani akiuiniarnermi ingerlatseqatigiiffittut akuerisaasumut isumaqatigiissuteqarpoq. Tamatumunnga atorussanik illoqarfinnut umiarsualiveqarfiusunut toqqarneqartunut kiisalu angallatinut inissiisoqarpoq. Aamma atorussanik allanik nalunaaquttap akunnerisa 36-t ingerlanerini Tuluut Nunaanniit Kalaallit

Nunaannut timmisartuussisoqarsinnaavoq. Aamma Cairn Energy Namminersorlutik Oqartussanut kommuninullu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi uuliakoortoqarnerani akiuiniarnermi atortunik, 18. mio. koruunit missaannik nalilinnik, Kalaallit Nunaanni inissisimaannartussanik tunissuteqarnissamut imminut pisussaattippoq.

Angallannermi attaveqaatinut sunniutissat

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap uuliamik/gassimik misissuilluni qillerinerit ingerlanneqareersut inernerisassai siumoortumik eqqoriarsinnaanngilai, taamatullu aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pilersaarutaasut naatsorsuutigineqartullu inernissaat siumoortumik eqqoriarsinnaanagit. Taamaattumik uuliamik aamma/imaluunniit gassimik qallorneqarsinnaasumik peqarsinnaaneranut tunngatillugu Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap sulinerani, siullermik pingaartumillu angallannermut attaveqaatit inuussutissarsiutitigut periarfissanut nutaanut aamma taakkununga iluarsineqarsinnaasariaqarnerat malittaasussaavoq.

Aluminiu

Maniitsumi aluminiuliorfissaq piviusunnngortinneqassappat, tamanna innuttaasut najugaqarfiiit malillugit agguagaanerannut sunniuteqartussaavoq. Aatsiterivissamut, erngup nukinganik innaallagissiorfitalimmut, tassungalu atsumik pilersuinnermut aqqusersugaasumut aningaasaliissutissat 20 mia. koruunit missaanniinnissaat, tassalu NTN-p marloriaataasa missaannik amerlassuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassani pingaartumik siunissamut ungasissumut sunniutissat eqqumaffiginiarneqarput. Taamaattumik piffissami ingerlatsiviusumi kisitsisit, siusinnerpaamik 2017-imi aallartittussatut naatsorsuutigineqartut isiginiarneqarput.

Niras (2010a)-mi Maniitsumi atorfinnik pilersitsinissamut innuttaasullu amerlinissaannut tunngatillugu imaattunik allassimasoqarpoq:

Maniitsumi innuttaasut amerlassusaasa ineriartornerat

Ingerlatsinermi pisinnaasat tamakkiisut atorlugit ukiumut sulisorisassat 1.100-1.200-nik amerlassuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Kisitsisit taakku aatsiterivimmi erngullu nukinganik innaallagissiorfinni toqqaannartumik sulisuusunut, toqqaannanngitsumik sulisuusunut²⁴ aamma piffissap ilaannaani sulisuusunut²⁵ tunngasuupput. Sulisussat 1.100-1.200-t amerlanersaasa siunissami Maniitsumi najugaqalernissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ingerlatsinerup aallartinneraniit ukiut qulit iluanni Maniitsumi innuttaasut 1.350-inik ilanissaat naatsorsuutigineqarpoq, aappaasut/inooqataasut, aluminiuliorfimmi suliffeqartussaannngitsut aamma nuuttussaassammata, taamatullu aamma meeqqat amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq. Nuuttussanit amerlasuut inuusungaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarmat, aamma 2020-p qiteqqunnerani meeqqat amerleqqinnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

2008-p aallartinnerani Maniitsumi najugaqartut 3.451-iupput, taamaattumillu Maniitsumi innuttaasut 5.000-it missaannik amerlassuseqalerlutik amerleriarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

²⁴ Inuit Alcoa-mi atorfeqanngitsut, kisiannili pilersuisuusut aqutugalugit Alcoa-mik sullissinermikkut isertitaqartatut (soorlu innaallagisserisut ingeniorillu).

²⁵ Inuit, aluminiuliorfiup pilersinneqarnerani suliat isertitallu amerlinerisa kingunerisaanik sulilersut (assersuutigalugu amerlasuukkaaraluni niuernerup, neriniartarfeqarnerup, pisortat aqutsinerisa sullissinerisalu il.il. iluanni).

Taamaattumik Maniitsumi aluminiuliorfissap piviusunngortinneqarnissaa assartueriaatsimut annertuumik sunniuteqartussaavoq.

Puillasumit imeq

Qeqertarsuarmi suliniut

Puillasumit imeq pinngortitami isumalluutit pingaarutillit ilagaat. Greenland Spring Water ApS Qeqertarsuarmi suliffeqarfimmik pilersitsererpoq, tassanilu Lyngmarkskilden-imit imeq atornerqarpoq. Sulisut paarlakaatsillugit aammalu sapaatit akunnerini 40-ni tunisassiornermi ukiumut puiaasat ½ literit 12 millionit tunisassiarineqarsinnaapput. Pisinnaasanik tamanik atorluaanermi, suleqatigiillu pingasut paarlakaatsinneqarnerini ukiumut puiaasat ½ literimik imaqsinnaasut 50 millionit missaanniittut tunisassiarineqarsinnaapput. Toqqorsivissaaleqineq, talittarfiup immerneqarsinnaanerata killegarnera aammalu imaatigut angallannikkut pissutsit peqqutaallutik maannamut tunisassiorneq tunisaqartarnerlu annertuumik ajornartorsiortinneqarsimavoq.

Aalisarneq

Aalisarneq matumani Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut pingaaruteqarluinnarpoq. Tamanna ilaatigut aalisakkanik tunisassiat suli nunap avammut tunisaasa ataatsimut katillugu 80 procentit sinnerlugit amerlassuseqarnerisigut takuneqarsinnaavoq, tak. takussutissiaq 3.2.3. Raajat avammut tunisat (raajat qaleruallit aamma raajat uutat/qalipaajakkat) ukiuni kingullerni qulini aamma aalisakkat avammut tunineqartut nalingisa 60 procentiisa missaannik annertussuseqartarsimapput, kiisalu qalerallit avammut tunisat ukiuni kingullerni aalisakkat avammut tunisat nalingisa 20 procentiiniit 25 procentiisa missaannut qaffassimapput. Saarulliit aamma saattuat aalisakkanik avammut tunisaqartarnermi pingaaruteqarput.

Takussutissiaq 3.2.3 2000-imiit 2009-mut avammut tunisat aamma aalisakkanik tunisassiat avammut tunineqartut katinneri

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Aalisakkanik tunisassiat, mio. kr.	2090	1983	2182	2131	1985	2117	2003	1904	2105	1689
Avammut tunisassiat katillugit, mio. kr.	2120	2233	2389	2285	2282	2426	2349	2332	2480	1923
Avammut tunisanit aalisakkat amerlassusii, pct.	98,6	88,8	91,3	93,3	87,0	87,3	85,3	81,6	84,9	87,8

Najoqqutarisq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, *Ukiuumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2007*, takussutissiaq 12.4 aamma *Ukiuumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2009*, takussutissiaq 11.4.

Aamma aalisakkanik tunisassianik avammut tunisaqartarneq containerersornermi pisinnaasanik atuinnissamut immikkut pingaaruteqarpoq, pingaartumik Kalaallit Nunaanniit Danmarkimut Imapik ikaarlu angallannermi.

2009-mi aalisakkanik avammut tunisat aalisakkanut assigiinngitsunut agguarneqarneri taamatullu amerlassutsimikkut nalingi takussutissiami 3.2.4-mi takutinneqarpoq. Uuttuummut ataatsimut akit aamma allanneqarput.

Takussutissiaq 3.2.4 2009-mi aalisakkat avammut tunineqartut suussusiisa katitigaanerit

Suussuseq	Nalinga, mio. kr.	Amerlassusii tonsinngorlugit	Kg-mut akii.
Raajat qaleruallit	468,6	43.012	10,9
Raajat uutat, qalipaajakkat	575,2	21.245	27,1
Qalerallit	397,9	20.831	19,1
Saarulliit	129,8	8.998	14,4
Saattuut	44,9	1.380	32,5
Aalisakkat allat	72,5	8.284	8,8

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik. Nunanut allanut niuerneq 2010, takussutissiaq 3

Raajanik qalerallinillu inuussutissarsiuteqarnermi pitsanngorsaanerit

Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup 2009-mi februaarimi aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermi aningaasaqarneq misissuiffigaa, raajarniarnermik qalerallinniarnermillu inuussutissarsiuteqarnermi aningaasaqarneq pingaarnertullugu. Raajarniarnermik inuussutissarsiuteqarnermut atatillugu misissuineri takutinneqarpoq, tassanngaanniit avammut tunisaqarnerup nalinga qaffatsinneqarsinnaasoq, aammalu suliasat ukiumut sulisorisat²⁶ 700-t 900-llu akornanni ikilisinneqarsinnaasut. Taamatut angusaqarneq pitsanngorsaanissamut pisariillisaanissamullu periarfissat misissuiffiqineqarnerisa kinguneraat. Naatsorsukkani angusani taaneqartorpiani tunngavigineqartut sinerissamut qanittumi aamma avataasiorluni raajarniarnertit avissaartinneqartarneri peerneqarpoq, taamaattumillu raajarniarnermi aalisariutit tunisassiorfiit katillugit quliusut kisimik tunngavigineqarput, taakku raajartassanik tamanik pisaqarsinnaammata. Aamma naatsorsuinerit taakku tulaassinissamut pisussaaffeqarfiunngitsumik aammalu 25 procentinik tulaassinissamut pisussaaffeqarfiusumik ingerlanneqarput. Taakku pisusaartinneqarnerini takutinneqarpoq – suliasanut periarfissat allat apeqqutaatillugit – tulaassinissamut pisussaaffeqarnerup atorunnaarsinneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaassasoq.

Naatsorsuinerup inernerinut saqqummiunneqartunut pissutsit marluk tunngavigineqarput:

- 1 aappaatigut raajat uutat qalipaajakallu avammut tunineqartussat, aappaatigullu raajat avammut tunisassat allat (raajat qaleruallit) akiisa naleqqiunneqarnerat,
- 2 tunisassiassamut kiilumut ataatsimut tunisassiornermi pissarsiat. Raajat uutat qalipaajakallu tunisassiarineqarnerini ilimagineqarpoq, tunisassiornermi pissarsiasat 30 procentit anguneqarsinnaassasut, tassalu assersuutigalugu raajat 100 kg-t pisarineqarpata, raajat uutat qalipaajakallu 30 kg-t pissarsiarineqassapput, kiisalu raajat qaleruallit tunisassiarineqarnerini 100 procentit pissarsiarineqassallutik.

Raajanik uutanik qalipaajakkanillu nunami tunisassiornermi sulisut kiisalu aningaasaliissutaasut akornanni agguagassatut naligititaasut allissappata, raajanik uutanik/qalipaajakkanik tunisassiornermi pissarsiarineqarnerini, 30 procentit minnerpaamik raajanut uutanut/qalipaajakkanut akigititaasut minnerpaamik raajanut qalerualinnut naleqqiullutik 3½ procentinik qaffasinnerusariaqarput. Akit naleqqiunneqarnerat taanna, tak. Takussutissiaq 3.2.4, soorunami allanngorsinnaavoq, taamatullu

²⁶ Aalisarnermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaani imm. 5.6 takuuk.

raajat qaleruallit uullugit/qalipaajarlugit tuniniarneqartarannut kg-mut akinit pissarsiasat allanngorsinnaallutik. Kisiannili allannguutissat taamatut annertutigitillugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap allannguinnissat annertuut tunngavigisinnaanngilai, taamaattumillu suliasanut periarfissanik allanik peqarsimappat, nunami raajanik uutanik/qalipaajakkanik tunisassiorneq raajanik isumalluutininik atuineri inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut ajortorujussuarmik inissitsitsisussaavoq.

Aalisartut piniartullu annikitsumik isertitaqartarnerat

Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup qalerallinniarnermi aningaasaqarnermik saqqummiussinermini 2006-imi Royal Greenlandimut, Uummannaq Seafood-imut aamma Upernavik Seafood-imut tunisat pillugit paasissutissat tunngavigai. Tunisit affaat sinnerlugit taakkunanngaanniit ukiumut ilanngaasernagit annerpaamik 50.000 koruuninik isertitaqarsimapput, taamatullu 22 procentiinnaat ukiumut ilanngaasernagit 150.000 koruuninik isertitaqarsimallutik. Inuusuttunit 20-t aamma 29-t akornanni ukiulinnit 6½ procentiinnaat 150.000 koruunit sinnerlugit ukiumut ilanngaasernagit isertitaqarsimapput. Inulli ataaseq sumiiffinni arlalinni tunisisinnaasarpoq, taamaattumillu tunisanit kisitsisini naatsorsorneqartuni inuup ataatsip isertitai pingajorarterutit ataatsit tikillugit ikinaarneqarsinnaapput. Kisianni tamanna eqqarsaatigigaluaaraanniluunniit amerlangaatsiartut qalerallinniarnermi appasissunik isertitaqartarput.

Sinerissamut qanittumi aalisarnermi, piniarnermi il.il. aningaasaqarneq aamma 2006-imi nammineerluni nalunaarsuineri paasissutissat tunngavigalugit Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuarmut misissuiffigineqarput. Naatsorsukkat takutippaat, 2006-imi aalisartut il.il. 10-15 procentiisa missaannaat akissarsianik nammineerluni nalunaarsukkat malillugit aalisarnermit, piniarnermit il.il. 100.000 koruuninik amerlanerusunilluunniit isertitaqarsimasut. Aamma 2006-imi 25 procentiinnaat 50.000 koruuninik amerlanerusunilluunniit isertitaqarsimasut nammineq nalunaaruteqarsimapput. Ataatsimut eqikkarlugu inerniliisoqarpoq, aalisartut piniartullu 2.200-t aamma 2.600-t akornanniittut, misissuineri ilaatinneqartut amerlanersaat ikittuinnarnik isertitaqartarsimassasut, tassanmi Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup erseqqissaatigaa nammineq atugassatut piniarnermi aalisarnermilu pisat nalingi nammineerluni nalunaarsukkanut ilanngunneqarneq ajortut.

Siunissami inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissaq eqqoriaaffigineqanngilaq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuurtulli, qaqugu inuussutissarsiutini nutaani suliffissat amerlasuut pinngorsinnaanersut, imaluunniit nunaqavissut arlaatigut assersuutigalugu avataaniit sulisunik taarsiineranni, taamaattumillu sulisussaqaarneq eqqarsaatigalugu tamatuma nuna tamakkerlugu pingaaruteqarunnaarnerani qanoq pisoqassanersoq siuumoortumik eqqoriaasinnaanngilaq. Tamatuma saniatigut nunami suliffissat naammattut pigineqalerualarpataluunniit, illoqarfiit nunaqarfiillu arlallit aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermik tunngaveqarnerisa ingerlaannarnissaa ilimagineqarsinnaavoq. Pissutsit taamaatsillugit qanoq iliorluni tullerriaarisooqassanersoq politikikkut aalajangiiffisassaavoq.

Kisiannili Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup naatsorsugaani issuarneqartuni takutinneqartutut – ilinniartitaanermut politikki, suliffeqarnermut politikki aamma nuttarnermut politikki ingerlanneqartoq apeqqutaalluni – siunissami atorfiit nutaat pioreersullu nunaqavissunik inuttalerneqarnissaannut periarfissarpassuussapput.

Raajat suliarineqartanngippata avammut tunisat amerlissapput

Tamanna piviusunngortinneqassappat, nunami raajanik uutanik/qalipaajakkanik tunisassiornerup uninissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq, tamanna ingerlatinnarneqassappat tamatumunnga suliffissaqartitsinissaq nunallu immikkoortuisa eqqarsaatigineqarsinnaanerat kisimik tunngavigineqarsinnaammata. Tamanna assartuussineri (containerit atorlugit assartuineri)

toqqaannartumik sunniuteqassaaq, raajat avammut assartorneqartut raajanik uutanik/qalipaajakkanik avammut assartorneqartussanut naleqqiullugu $2\frac{1}{3}$ -imik ($3\frac{1}{3} - 1$) amerlisussaammata. Takussutissiaq 3.2.4 naapertorlugu 2009-mi raajat uutat/qalipaajakkat 21.245 tonsit, tassalu raajat katillugit 64.257 tonsit avammut assartorneqarsimapput. 2009-mi raajanik uutanik/qalipaajakkanik tunisassiortoqarsimangitsuuppat avammut assartugassat 43.012. + $3\frac{1}{3} * 21.245$ tonsit = 113.829 tonsit suliarineqarsimassagaluarpot. Qaffariaat taanna soorunami $2\frac{1}{3} * 21.245$ tonsinik annertussuseqarpoq.

Takornariaqarneq

Kalaallit Nunaanni takornariaqarneq nunarsuarmi aningaasakilliornermit atuuttumit eqqorneqarpoq, naak FN-imi silap pissusaanik isumasioqatigiit (IPCC²⁷) 2007-ip aallartinnerani silap pissusaa pillugu nalunaarusiamini nuna nunarsuarmi silap kissakkiartornerata kingunerisaanut²⁸ atatillugu qitiusumik inissisimagaluartoq. Kalaallit Nunaanni takornariaqarnerup nalinginnaasup saniatigut aamma ulluinnarlugu takornarianik aamma umiarsuarnik sinersorlutik takornarianik takkuttoqartarpoq. Erseqqissaatigineqassaaq, nunaqavissut nunaqavissuunngitsullu nalinginnaasumik takornariaqarnermut, taamaallunilu kisitsisini kapitalimi matumani, matuma kinguliani saqqummiunneqartunut ilaatinneqarmata. Tamanna pinngippat oqaasertaliisoqartarumaarpoq.

Takornariaqarnerup ineriartornera

Piffissap ingerlanerani takornariartartunut kisitsisitigut paasissutissat pigineqartut killeqartorujussuupput. Akunnittarfinni unnuisartut amerlassutsimikkut ineriartornerat takornariaqarnerup ineriartorneranut takussutissaapput, tak. takussutissiaq 3.2.5, tassanilu ineriartorneq takornarianut nunaqavissunut nunaqavissuunngitsunullu (matumani nunanit allaniit tikeraanik taaneqartunut) avinneqarpoq.

Takussutissiaq 3.2.5 2003-miit 2009-mut akunnittarfinni unnuinerit tuusintinngorlugit

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nunaqavissut	100,6	95,5	106,7	103,7	120,0	115,3	120,9
Avataanit tikeraat	92,2	95,2	109,2	122,0	114,6	121,6	103,9
Unnuinerit, katillugit	192,8	190,7	215,9	225,7	234,6	236,9	224,8

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqissaartarfik 2010. Kisitsisitigut paasissutissaateqarfik.

²⁷ IPCC = Intergovernmental Panel on Climate Change: *Climate Change 2007*, www.ipcc.ch

²⁸ Takornarianut kisitsisitigut paasissutissanut nunarsuarmi niueqatigiinnermi suleqatigiiffiup World Trade Organization-ip (WTO) nassuiaatitut suliai tunngavigineqarput. Nassuiaatit taakku malillugit takornariaq tassaavoq inuk: 1) avatangiisini sungiusimasani qimallugit piffissami sumiiffimmilu angalasq, 2) sumiiffimmit, inuup angallavigisaanit akissarsiaqartinneqanngitsoq, 3) takornariarfimmini unnuisoq, aamma 4) takornariarfimmini ukioq ataaseq sinerlugu najugaqanngitsoq.

Nassuiaat taanna atituvog, taamaattumillu niuernermit tunngaveqarlutik angalasut, eqqumiitsuliortut timersortartullu nunaqavissuunngitsut, kiisalu inuit suliffeqarfinnik nunaqavissuunngitsunik sullissillutik sivikitsumik Kalaallit Nunaanni sulisussat kisitsisitigut paasissutissiisarneq eqqarsaatigalugu aamma takornariatut isigineqarput. Aamma takornariarfimmi unnuinissap piumasarineqarnerata kingunerisaanik ulluinnarlutik takornariatut umiarsuarnillu sinersorlutik takornariatut takornarianut kisitsisitigut paasissutissanut nalinginnaasunut ilaatinneqarneq ajorput. Pingaartumik ulluinnarlutik takornariatut Islandimiiit Kulusummut timmisartumik ilaasartut Tunumut pingaaruteqarput, kiisalu umiarsuarnik sinersorlutik takornariatut pingaartumik Kalaallit Nunaata kitaanut pingaaruteqarput, sulilu annertunerumik pingaaruteqalertussaallutik.

Takornariaqarnerup ilisarnaatai

Takornariaqarnermut ilisarnaataapput:

- juulimiit aggustimut piffissaq sullissiviunerpaasoq, tassanilu takornariartitsinermi nunanit allaniit takornariat 40 procentingajaat sullinneqartarput, novembarimiit februaarimut qaammatini sisamani piffissaq sullivunnginnerpaaq. Nunanit allaniit takornariaqartartunit Danmarkimiit tikeraat amerlanerpaasarput,
- takornariatut taaneqartut agguaqatigiissillugu pingasoriaatingajannik nunami unnuisarfinni 50-iusuni, soorlu akunnittarfinni, sømandshjemmini, vandrehjemmini aamma højskolini/efterskolini unnuisarput,
- takornariat affangajaat 50-inik amerlanerusunillunniit ukioqartarput. Takornariat 60-inik amerlanerusunillu ukiullit takornarianit amerlanerpaasassasut ilimagineqartut – tassalu angalasut niuerneramik tunngaveqaratik angalasut imaluunniit nunaqavissuunngitsut suliffeqarfutaanni assigisaannilu piffissami sivikitsumi suliniaratik angalasut - takornartartut 30 procentingajaannik amerlassuseqartarput.

Takornariat atuisarnerat

Takornariat avataanneersut Kalaallit Nunaanniinnerminni atuisarnerannut paasissutissat amerlagisassaanngitsut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap takussutissiami 3.2.6-imi missiliuinerit, pingaartumik Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermut inuussutissarsiornermullu siunnersuisooqatigiinnit (GTE) paasissutissat tunngavigalugit suliarai. Angallannermulli najoqqutassiami takornariat timmisartumik assartorneqarnermi aningaasartuutaat naatsorsorneqarmata, takussutissiaq 3.2.6-imi, angallannermut najoqqutassiaq atornagu naatsorsukkat nanginnerinik atuiffiusumi takornariat aningaasartuutaat nalinginnaasut kisimik naatsorsorneqarput, ilaatigut takuuk ilanngussaq 8.1.

Takussutissiaq 3.2.6. Takornariat Kalaallit Nunaanniinnerminni aningaasartuutigisartagaat agguaqatigiissillugit

	Tikeraarnermi ataatsimi ullut unnuallu	Takornariat aningaasartuutaat nalinginnaasut, kr. ^e	Timmisartornermut aningaasartuutit, kr.	Akitsuutit, kr. ^f	Aningaasartuutit, Katillugit, kr.
Sulinngiffeqarlutik takornariat	4	4.400	4.500	Min. 699	Min. 9.450
Niuernermut atatillugu takornariat ^a	4	9.200	7.000	Min. 699	Min. 16.750
Tikeraarlutik takornariat ^b	...	2.250	8.000	Min. 699	Min. 10.800
Ulluinnarlutik takornariat ^c	...	200	...	669	...
Sinersorlutik Takornariat ^d	...	2.250	...	669	...

a) Niuernermut kiisalu pikkorissarnermut ataatsimeersuarnermullu atatillugu angalasut.

b) Takornariat, Kalaallit Nunaanni ikinngumminnut aamma/imaluunniit ilaqtaminnut tikeraartut.

c) Pingaartumik Tunumi Kulusummut. Ukiumut ulluinnarlutik takornariartartut 6.000-it missaannut missiliorneqarput.

d) Mittarfinnut akitsuutitut timmisartornermullu aningaasartuutitut, sinersorluni takornariat taarserneritut attuumassuteqartunut aningaasartuutit ilaangillat.

e) Unnuinermut, isumassorneqarnermut, angalaarnermut, tammajuitsunut pisianullu annikitsunut allanut aningaasartuutit pineqarput.

f) Ilaasunut akigitaasut 1. maj 2010-mili atuuttut, takuuk skema 16.2.1.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsuinemik ingerlatseqqinnermini pingaartumik nunaqavissuunngitsunik takornariaqarneq nalinginnaasoq, nunami takornariarfissat asseqanngitsut pissutigalugit ineriartortitsivissatut periarfissaqartoq tunngaviginiarpaa. Ilulissani Kangiata kangerlua FN-ip nunarsuarmi eriagisassanit kingornussat allattorsimaffiannut ilaareerpoq. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani vikingit najugaqarfigisimasaasa allattuiffimmut tassunga ilanngunneqarnissat sulissutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut umiarsuarnik sinersortitsilluni takornariartitsisarnerup annertuumik ineriartortitsivigineqarsinnaanissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naatsorsuutigaa.

Umiarsuarnik sinersortitsilluni takornariartitsisarneq

Ukiuni kingullerni umiarsuarnik sinersortitsilluni takornariartitsisarneq annertoorsuarnik ineriartorsimavoq, tak. takussutissiaq 3.2.7-imi tamanna pillugu takussutissat.

Takussutissiaq 3.2.7 2003-miit 2009-mut sinersorluni takornariartitsinerup ineriartornera

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut, amerlassusaat	16	29	25	31	35	42	41
Tikinnerit katillugit	164	195	115	157	206	355	379
Sinersortaammut ilaasut, katillugit	9.578	15.654	16.446	22.051	23.506	28.891	26.976
Umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut akitsuutinit iluanaarutit, mio. kr. ^a	2,9	4,7	4,9	9,9	10,6	13,0	14,2

a) 2003-miit 2005-imut umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut akitsuut inummumut ataatsimut 300 koruuniuvoq, 2006-imiillu 2008-mut inummumut ataatsimut 450 koruuniulluni, aammalu 2009-miit 525 koruuniulluni.

Taamaattumik 2003-miit 2005-imut, kiisalu 2006-imiit 2008-mut ineriartorneq taamaallaat ilaasut amerlassutsimikkut ineriartornerannik takutitsipput.

Najoqqutarisat: Greenland Tourism A/S aamma Akileraartarnermut Pisortaqarfik.

3.3 NTN-p, sulisussat, takornariaqarnerup, nassiussat allakkallu ineriartornerannut tunngaviusut

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnermi qitiusuni pingasuni, takuuk immikkoortoq 1.5.1 toqqarpaa ineriartorfissanut takussutissiat pingasuusut tunngavigalugit angallannerup ilusilerneqarnissaanut misissueqqissaarnini ingerlanniarlugu. Angallannermut najoqqutassiami aamma NTN-p, sulisinnaasut, takornariartartut kiisalu nassiussat allakkallu amerlassutsimikkut ineriartorneranni naatsorsuutigisat tunngavigineqarput. Matuma kinguliani Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inuussutissarsiornermi ineriartorfiusinnaasunut takussutissiarineqartoq tunngavigalugu, ineriartorfissanut najoqqutassiat pingasuusut atorniarlugit aalajangersimasai naatsorsuutigisat erseqqissarneqarnerannut iluaqutigineqarput.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi siunissami ungasissumi ineriartornissap maannamut piffissamut ungasissumut ineriartortitsinerumut naleqqiullugu annikitsuinnarnik qaffannissaata nassuiarnissaa siunertarineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik NTN-p ineriartornissarpiaa ukiumut 2 procentinut aalajangerneqarpoq, maannamut siunissamut ungasissumut ineriartornissaa ukiumut 1¾ procentinik aalajangerneqarsimagaluatoq. Tassalu inuussutissarsiornermi periarfissat nutaat annikitsuinnarnik ineriartornissaat naatsorsuutigineqarpoq. Sulisinnaasut, matumani 2030-p tungaanut 25-niit 64-inut ukiulinnut killilerneqartut Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasut amerlassusaannik siumut missiliuinermini najoqqutassiaani pingaarnermi, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi atorneqartumi (tak. kapitali 4) 5 procentinik ikilisussatut naatsorsuutigineqarput, taamaattumillu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi 2030 tikillugu sulisinnaasut 5 procentinik ikilissapput. Ataatsimut isigalugu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi taamatut naatsorsuuteqarnermi 2030 tikillugu sulinermi pilersinneqarsinnaasut ukiumut 2 procentit sinnilaarlugit amerlisassapput.

Nunat tamat akornanni sulianik avitseqatigiittarnerup annertunerulernissaa, nunanut allanut niuernerup NTN-mit sukkarnerusumik qaffannissaanut tunngaviuvoq. Kalaallit Nunaannut sunniutissat taakku killegarput, tassami nunat tamat akornanni sulianik avitseqatigiittarneq, minnerunngitsumik nunami innuttaasut ikinnerat pissutigalugu siuarsimasorujussooreerpoq. Tamanna pissutigalugu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi timmisartut umiarsuillu angallannerini nassiussat ukiumut 2½ procentinik amerlissaut naatsorsuutigineqarpoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi takornariat ukiumut $2\frac{1}{2}$ procentinik amerlisarnissaat ilimagineqarpoq. Taamatut ilimagisaqarneq aamma takornariaqarnermi periarfissanik mianersungaatsiartumik naliliinermut takussutissaavoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi – aammami ineriartorfissanut najoqqutassiani marluusuni allani – allakkat amerlassusaat affaannangussasut ilimagineqarpoq. Attaveqatigiinnermi atortut elektroniskiusut atorneqarnerisa annertusinerat tamatumunnga tunngavigineqarpoq.

Tassalu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi ataatsimut isigalugu aningaasaqarnermi ineriartortitsineq mianersungaatsiartumik naliliiffigineqarpoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2 ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imut naleqqiullugu ineriartornerup sukkanerusumik ingerlanissaanut takussutissiivoq. Tamanna NTN-p siunissami ungasissumi ukiumut 3 procentinik annertusinissaanut, tassungalu atasumik sulisinnaasut allannguuteqannginnissaannik naatsorsuuteqarnermut takussutissiivoq, naak innuttaasuni 25-niit 64-inut ukiullit 5 procentinik ikilinissaat naatsorsuutigineqaraluartoq. Ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mi inuussutissarsiornerup annertusinissaa – imaluunniit eqqornerusumik sulisinnaasut amerlinissaat – naatsorsuutigineqarpoq. Sulisinnaasut amerlinissaat periaatsit assigiinngitsut atorlugit piviusunngortinneqarsinnaavoq. Ilaatigut inuussutissarsiutit amerlinissaat nalinginnaasoq, ilaatigullu inuussutissarsiutinut allanut pilersitsiviunerusinnaasunut nuunneq aqqutigalugu. Aamma utoqqalinersiuteqalernissamut ukiunut qummut killissarititaasut qaffannerisigut ilinniarnerrillu sukkanerusumik ingerlanneqartalernerisigut sulisinnaasut amerliartornissaat piviusunngortinneqarsinnaavoq. Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi naatsorsuutigisat taakku kingunerisaannik sulinermi pilersitsisinnaaneq – immikkoortunut uuttorlugu – ukiumut 3 procentinik qaffassaaq.

Taamatuttaaq ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi NTN-p ineriartorneranut naleqqiullugu nassiussat $\frac{1}{2}$ procentpointimik, tassalu ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mi ukiumut $3\frac{1}{2}$ procentinik amerlinissaat ilimagineqarpoq.

Kiisalu takornariat ukiumut $5\frac{1}{2}$ procentinik amerlisarnissaat, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mi naatsorsuutigineqarpoq.

Tassalu ineriartorfissanut takussutissiaq 2 inuussutissarsiutinut periarfissat nutaat atorneqarnerisa ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imut naleqqiullugu annertunerulernissaanut, taassumalu ataani takornariaqarnerup atorneqarnerata annertunerulersinnaaneranut takussutissaavoq.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3

Ineriartorfissanut takussutissiaq 3 ineriartorfissanut takussutissiamut 2-mut naleqqiullugu sakkortusisaavoq, tassalu ineriartorfissanut takussutissiaq 3-p allaassutituaraa, ineriartorfissanut najoqqutassiamut naleqqiullugu NTN-p ineriartornera ukiumut qaffasinnerummat – tassalu ukiumut 3 procentiniit $3\frac{1}{2}$ procentinut – tamatumalu kingunerisaanik nassiussat amerlassutsimikkut qaffasinnerusut, ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi ukiumut 4 procentiusoq. Tassalu ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi sulinermi pilersinneqarsinnaasut – immikkoortunut uuttorlugu – ukiumut $3\frac{1}{2}$ procentinik annertusisassaaq. Tamanna ilaatigut ineriartorfissanut najoqqutassiaq 3-mi innuttaasut eqiterunnerisa ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-mit annertunerunissaanik naatsorsuutigisaqarnermut nangissutitut isigineqassaaq, tak. kapitali 4.

NTN-p, sulisinnaasut takornariartartullu, kiisalu nassiussat allakkallu amerlassutsimikkut ineriartornissaannut naatsorsuutigisat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni atugai takussutissiaq 3.3.1-imi eqikkarneqarput.

Takussutissiaq 3.3.1 Ineriartorfissanut takussutissiani pingasuusuni 2030-p tungaanut NTN-p, sulisinnaasut, takornariartartut kiisalu assartukkat nassiussallu amerlassusaasa ineriartornissaattut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilimagisai

Nallersuut	Ineriartorfissanut takussutissiaq 1	Ineriartorfissanut takussutissiaq 2	Ineriartorfissanut takussutissiaq 3
NTN-mi angusat	Ukiumut + 2 pct.	Ukiumut + 3 pct.	Ukiumut + 3½ pct.
Innuttaasut: amerliartornerat agguagaanerallu ^a	"Takussutissiaq pingaarneq " kiisalu "Nuttarnermik misissuinerimi" najoqqutassiaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguagaaneq	" Takussutissiaq pingaarneq " + 2030-mi 22 %-inik amerliartoqarnera, kiisalu "Nuttarnermik misissuinerimi" najoqqutassiaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguagaaneq	" Takussutissiaq pingaarneq " + 2030-mi 22 %-inik amerliartoqarnera, kiisalu nunap immikkoortuini qitiusuni illoqarfinnut innuttaasut eqiteruteqqinnerat
Sulisinnaasut	5 procentiinik ikilissapput	Allannguuteqassanngillat	Allannguuteqassanngillat
Takornariat	Ukiumut + 2½ pct.	Ukiumut + 5½ pct.	Ukiumut + 5½ pct.
Usit/nassiussat	Ukiumut + 2½ pct.	Ukiumut + 3½ pct.	Ukiumut + 4 pct.
Allakkat	50 procentiinik ikilissapput	50 procentiinik ikilissapput	50 procentiinik ikilissapput

Nassuiaat: Takussutissiami takornariat amerlassusaat taamaallaat avataaniit takornarianut tunngasuupput. Nunaqavissut angalasarnerni ineriartornissaq angallannermit ilusiliani NTN-p, innuttaasut najugaqarfili agguagaanerisa ineriartornerannit aalajangerneqassapput, taamaattumillu takussutissiamut ilaatinneqanngillat.

- a) Takussutissiami pingaarnermi Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup najoqqutassiaminni pingaarnermi kingullermi innuttaasunik siumut amerlassusiliinerani innuttaasut ineriartornerat maliinnarneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Innuttaasut illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguagaanerat nuttarnermik misissuineq tunngavigalugu aalajangerneqarpoq. Najoqqutassiaq pingaarneq malillugu innuttaasut 68 %-ii nunap immikkoortuini qitiusuni illoqarfinni najugaqarput, kiisalu innuttaasut 5%-ii nunap immikkoortuani qitiusumi nunaqarfinni najugaqarlutik. Innuttaasut sinneri isorliunerisuni najugaqarput, 20%-ii illoqarfinni aammalu 7%-ii nunaqarfinni najugaqarlutik, tamanna pillugu nassuiaatit ersarinnerusut kapitali 4-mi takukkit. Ineriartornissamut najoqqutassiaq 2-mi aamma 3-mi, najoqqutassiaq 1-imut naleqqiullugu innuttaasut 2030-mi 22 %-imik, agguaqatigiissillugu 2010-imiit – tassalu ukiuni 20-imi – ukiumut 1 %-imik qaffaqqittarnissaatut annertutigisumik amerlisimassasut missiliorneqarpoq. Ineriartornissamut takussutissiami 2-mi aamma 3-mi ukiut siunissami aningaasaliinissamut missiliuinermit ilaatinneqartut sinnerini innuttaasut amerlassusaat 2010-miit 2030-mut amerlaqatigiinnik amerliartornissaat tunngavigalugu naatsorsorneqarpoq.

Ineriartorfissanut takussutissianut pingasuusunut tunngatillugu erseqqissaatigineqassaaq, siunissap ingerlanissaanut ineriartorfissanut takussutissiaq 1-imi ineriartortitsinermik – inuussutissarsiornermi periarfissat nutaat amerlasuut pissutigalugit – sanngiinnerusumik ingerlatsisoqarnissaanut takussutissiortoqarnissaa Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pingaartissimanngimmagu. Paarlattuanik aamma ineriartorfissanut takussutissiaq 3-mi ineriartornerup ingerlanissaanut isumalluarfiunerusumik tunngaveqannginnissaaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangiuppaa, ingerlanissap annertunerusumik isumalluarfigineqarnera taamaallaat angallannermit aningaasaliissutini annertunerusumik atuisinnaanermik nassataqartussaammat.

Angallannerup ilusiligaaneranut naatsorsuutigisat aalajangersimasut, taamatullu inuiaqatigiit ineriartornissaannut tamarmiusumut naatsorsuutigisat angallavimmi tamarmiusumi siunissami angallannermik piumasaqarfiusussat piviusuusaartinneqarnerinut tunngavigineqarput. Taamaattorli erseqqissaatigineqassaaq, immersugassaaq 1.5.1-imi takornariat amerlassusissaannut, nassiussat allakkallu amerlassusissaannut amerleriaatissatut ilimagineqartut attaveqaatit allanngortinneqaraluarpalluunniit atuutissammata. Attaveqarneq pitsaanerulerpat, soorlu

assersuutigalugu kapitali 8-imi ilimagineqartutut mittarfinnik annertusititsisoqassappat imaluunniit sanaartortoqassappat, tamanna angalasartut amerleriaqqinnissaannik kinguneqarsinnaavoq.